

მეცხრი

საყოველ-კვირბო ლიტერატურული და მსატერობითი გასეთი.

10 ნომერი

გამოცემა

№ 12

კვირბო

1885 წელს.

ფსა „თეატრ“-ს

წლით ხუთი (5) მანეთი. ნახევარ წლით სამი (3) მან. შეიძლება ნაწილ-ნაწილათ შემოკანა წლის ფასისა: ხელის-მწერისათხვე სამი (3) მანეთი, მასში ერთი (1) მანეთი და მარიამობის თვეშიც ერთი (1) მანეთი ცალკე წამკრა „თეატრ“-სა და რს-სამა (3) მანეთი. ფასი განცხადებისა: მეორე გვერდზედ სტრუონზე 5 კაპ. 3 რველზე 10 კაპ. მთელი უახანსეული გვერდი 20 მანეთი, პირველი 35 მანეთი.

ხელის მწერა მაილება:

თბილისში გრ. ხარკვიანის წიგნის მაღაზიაში და „თეატრ“-ს რედაქციაში. ქუთაისში მ. ჭილაძეების წიგნის მაღაზიაში. გორში ს. შვალაძის წიგნის მაღაზიაში. როსტომიძის რედაქციაში. გარეშე: მცხეთის რედაქციაში: Тифлис, Редакция „Театръ“.

კორესპონდენტები და საზოგადოთი ნაწერები პ. რ.-და-პირ „თეატრის“ რედაქციაში უნდა გამოიკზახოს, დაუბეჭდელ წერილებს რედაქცია ავტორს ვერ დაუბრუნებს.

ქართული

თეატრი

ლმს, კვირბა,

10 ნომერი

ქართული დრამატული დასის: გან წამოადგენილი იქნება:

I

ქოროღლი

ტრეგედია 5 მოქმედი, თსს. წ. ანტონოვისა.

დასაწყისი 8 საათზე.

ქართული თეატრი

მს ორ-კველ გენის: ჯეჯის სამ-მოქმედება-ნი კომედია, „გინტო“ სტენისკედ. ორ-კველ-ვე უკეთესი დრამა გამოკვლევათ თეატრად. მ, მკრამ მა-დამ სტელის სატუკებო: „გინტო“ უკეთესი შეიგნებს, ის უკეთესი უკეთესი — გაცხესების დასსტეობა დრო-ბიერებაზედ შეგვეცვლია. ამ წიგნის მნიშვნელობის ცო-ტა ქვეთ შეიტყობთ. ერთა საუკეთესოთაგანა მეთოდია, სამეტნავედ პოეტური თსსულებების დაფასებისა, ცხ-

დავო, ესრედ წოდებული, ისტორიული მეთოდი: ბევრ-ვერ საუკეთესო მწერალი, თუ თავისი ნაწარს მნაშკე-ლობა წმონილი აქვს და სურს რამე საზოგადოება მო-ტანოს თავის საღსს და საზოგადოებას, იმულებულია უღალატოს ხელოვნების სსსტიკ მოთხოვნილებებს და, თუ შეიძლება ესრე ვსთქვას, თავი დამდბდოს საზო-გადოების გემოვნების და გონებითი მოთხოვნილებების ზომადე. მაგალითად, რც-და-ათი — ორმონი წლის შე-დეგ რამ რამედიმე ვრბტიკოსმა ჯიღოს და გააწმოს ჩვენის პოეტის აჯეის „გინტო“, უსწეულან რამ ბევრს საუკეთესო უღღნის და ხსიტავად შესტუქს: ჯეჯის გე-მთხინიღს პოეტს; შეიძლება იმ უნიჭო, მუდსანე-მწერ-ლების სიამავე ხსწეროს, რომელნიც სხვა-და-სხვა ხე-ვეთესო მწერლებიდან ჰგევეს: წირებს, ავონებებს, ჯე-დასებებს და რდასაც უმნო, უღასთოსს ჰბადვენ. მაგ-რამ როდესაც ისტორიულს მეთოდს მიმართავს, ე. ი. შეისწავლეს აჯეის თანამედროვე ეპოქას, რომელსაც ჩვენი საზოგადოება გოდფრუის ცირგში და გოდფრუის ჭე-დობასვედ ვისწეს მიმდტერევედ და სამომბლო თეატრ-ში ვი დიდი სვეწის-მუღანს და თითქმის ძალდაბოა ეყო საწარო, რომ ვინმე შეგეტუეულებინა, მძის მიღად მიუტუეებს ავტორს იმ დანაშუელს, რომელიც მას „გინ-ტოს“ დაწერათ დრამატოელის ხელოვნების წისამე ხე-დენია. საინანო ჭეშმარიტება შეიგნა, რომ ვოველი პოე-ტიური თსსულება, — და სამეტნავედ დრამატოული, უნდა

იყოს სარკე, რომელშიაც უნდა ისტებოდეს ნამდვილი ცხოვრება. ზვავის კომედიის თვით სიუჟეტიც და გმირებიც ამ სოფელიურნი არ არიან. მაგრამ თავით ბოლომდე ისეთი ეფექტებით არის სავსე, იმდენი უიჟინა და ურამულია, რომ ჩვენს საზოგადოებას, რომლის გემოვნებაც კარგად შეუხწყვლია პატივმეულს ავტორს და მისთვის შეუფერება, ძრიელ მოსწონს და „კინტოს“ სანახავად სიამოვნებით მიდის. ამით აისხნება, რომ წარსულ კვირას, ნოემბრის 3, იმდენი ხალხი დაესწრო, რომ ალაგოც აღარსად იყო, ხალხიც ძრიელ კაი გუსეზესედ იყო—იქმდენ, რომ არამც თუ ძრიელ უხვად ტუშის კვრით და „საზოგადოებას“ ძანილით დასახუქრეს მოთამაშენი, ვიღაცეა „ამ უფულობაში“ საჩუქრის მიერთევეც გაბედა: ქ. ანდრონიკოვისს მიაბრთვეს ოქროს სხათი, ვიღაცეა „წამსვლელმა თაფანის მცემლებმა“; და ქ. საფაროვისს, რომელიც ვოდევილში—ურიდეთ ცნესლს“, —ასლ-განდა ქალი ნუგას როლს აღსრულებდა, მიაბრთვეს ერთი მშენიერი თავიუფლი. წარმოდგენამ საზოგადოდ რიგინად ჩაიარა და უფრო უკეთესად ჩაივლიდა, რომ მესამე მოქმედებაში კინტოებს მეტის-მეტო ბლანქინი არ დაეწყოთ იმერელთან, როდესაც სალომე (ანდრონიკოვისა) თავის ქმარს ილიას (მაქსიმოვი) ატეობინებს და უტეფება თავის ოინებში,—და ქ. გიორგობინისს მეტის მეტად არ გადექარბუბისა კაბის წევს და ბუქსარობა. ეველაფერს თავისი სასლვარი აქვს და რაც ერთხელ ასიამოვნებს, დაქინებული თავს შეახიზლებს. განსაკუთრებით ქ. ანდრონიკოვის თამაშობასედ უნდა ვსთქვათ, რომ ნამდვილს კინტოსედ უფრო კინტო იყო, თუმიცა მუყურებლნი ერთობ კმაყოფილნი დარჩნენ. ჩვენის თეჭრით, თუმიცა სალომე ქუდეკს და კინტოს ტანისამოსით ორთაქვლას მიდის, მაგრამ არ უნდა ივიყებდეს, რომ ის ქალისა და არა ვარა-იოღელი ბაჭი. ეს უფრო ავტორის ბრალია, რომელსაც სალომე მეტის-მეტად არეულ ტიზდა ქუდეკს დასატეული. სალომე სრულიადაც არა ქუდეკს... მაგრამ, უკანდავად, ჩვენ დაგვაიწყდა, რომ კინტო თეატრში ხალხის მისახიდავად არის დაწერილი და მასედ კრიტიკული მსჯელობა მეტი იქნება.

რაც შეეკება ვოდევილს—ურიდეთ ცნესლს“, ჩვენის თეჭრით, ამისთანა ზიკსები რომ არ იდემობდეს ჩვენს სენასედ, უფრო მეტად უმჯობესი იქნებოდა. ეველა შეატეობდა რა ხარი უკმაყოფილება გამოისახს მუყურებელთ სსახედ, როდესაც ზველე ქამამიე (ბ. აბაშიძე) უცხადებს ნუგას (ქ. საფაროვისს), რომელიც შეილივით გაუხრდა და რომელიც მას ძიას უძახის, რომ უნდა შეგირთოვო. ჯერ გასარდა და მერმე შეირთო, ეს მოხდება სალომე ჩვენს განათლებულს დროში, მაგრამ ეს

უფრო ტოროლას წესია და ჩვენს საზოგადოებაში ამისთანა იდეების ქადაგება საჭირო არ არის.

ათსშაბათის სექეტაკლი წარმოდგენდა ვენიგორტს. ცოტ-ცოტა ეველაფერის ნიმუში გვაჩვენეს, რითაც კი შეუძლიან ჩვენს არტისტებს თავი მოაწონონ და საზოგადოებას ასიამოვნონ. წარმოდგენა საწვეეტისეზან შესდგებოდა და შთაბეჭდილებაც საწვეეტ-საწვეეტი დაგვირჩა. ითამაშეს: მეორე მოქმედება სუნდუქანისის „ზეზოდამ“, მეორე მოქმედება ანტონოვის „სეესურთა ქორწილიდა“ და ერთ-მოქმედებისა ვოდევილი „გუელმა იგომო“. გარდა ამისა, ანტრაქტებში უკრავდა აღიუბადინის დანტა, ბ. ფილიპოვისის სელ-მადეასელობით იყო დადგმული ცოცხალი სურათები უვევის-ტყალსინიდა, ანტრაქტებში აკვიმ წავითსა რამდენიმე ლექსი და ეველა ეს დაგვირგინდა ჩინებულის ლეკურით. ხალხი უფრო ნაკლები დაესწრო, მინამ „კინტოსედ“, მაგრამ ამის მიზეზი ის უნდა იყოს, რომ ადგილების ფასები აწეული იყო. ვიდეკ მით იყო შესანიშნავი ეს წარმოდგენა, რომ ზირველად გამოხსნენ თეატრში ისინი, ვინც ვოდევილის მოვლეს დადიოდეს. „ზეზოდამ“ და „გუელმა იგომო“ უფრო კარგად გაიარა, მინამ სეესურთა ქორწილმა. მხელიც არის სეესური წარმოდგენის მან, ვისაც, შეიძლება, თვლითაც არ ენახოს სეესური. ქ. საფაროვისს, თითონვე ეცინებოდა თავის ღაზარავედ და მორცხობით მეტად შორს იყო სეესურის პატარმალსედ. სწორედ დიდი დანაშაულობას ამ მალდნიჭიერი არტისტის ამისთანა როლებში გამოშვება. სამაგიეროდ ბ. აბაშიძემ და ქ. საფაროვისამ ჩინებულად ითამაშეს „გუელმა იგომოში“. ცქრიალა და უძახე ქალის წარმოდგენა ქ. საფაროვის სელობა. ზეზოდამ როლში გამოიყენეს ასლ-განდა აქტიორი ი. ცარელი, რომელიც უფრო უკეთესი იქნებოდა, რომ ცოტა გაბედულმა ქონოდა. მანც შექნიშეთ, რომ ასლ-განდა აქტიორი სინიდივირად ეწურება თავის საქმეს და წარმატებას ცდილობს. მშენიერი თვისება, ნამეტნავად ჩვენში, სდაც ეველა უნიჭოს თავისი თავი ტუშის ვოლოფად წარმოუდგენია. იმედა, რომ თავის დროსედ ცარელი ჩინებული აქტიორი დადგება. სიფრთხილე სჯობია თავსედობას, მაგრამ გადაჭარბებული არაფერი არ ვარგა და არ უნდა დავივიწყოთ, რომ „ბრძენი სიფრთხილით წახდება“.

დავით სასლანი.

მეფის

ეყოფა მეფე! ესოდენი ხნის
 გამუდმივებით ჩემი წამება;
 ჩამომეცალე აილე სელი.
 მე არ დაგეკე და არად მინდა
 მოხუცებული შენით დიდება

და თვით ჰოეტას დიდი სსსელი.
 მსურს, რომ გადავრხე შეოთვას და ტანჯვას;
 რომ საუკუნოდ განმარტოებულს,
 მსაკვართა სელი არ მომწვდებოდეს.
 რომ გულის ძეგრა, გიჟური გრმობა
 და თვით ოცნება სულს შეშოთოტებულს
 წმიდა გავშირით ეთანხმებოდეს.

და ჩემებური ჩანგისა ეღერა,
 ლოთაების ძალით აღმოიფრენილი,
 ჩემს სეველსა თანაუგრმობდეს.
 ციურ ნუგეშსა ჩემს დასამშვიდათ,
 თვით ზეცილამკე გამოსეტევილი,
 ხმა იდუმალი ჩამომასქენდეს.

და შვი თეჭრი, უცხოთ მღელვარი,
 აღმაშოთოტეელი, გულის მომკლავი
 ერთს წუთას მაინც მომცილდებოდეს.
 შორს—ღრუბლებთ შორის, მიღად ივერ-მისდილი
 წყნარისა ბუტუტვით, ბედის ვარსკვლავი
 იმედის ბინდში მელიმებოდეს.

და თუ ბედისგან უაწყოივილი,
 მეგობრებისგან დავიწყებული
 აღარ ველოდე სეტარებასა,—
 ეს გული მაინც ცხოველი ცნსდით
 გარემოცული და აღსუნებული
 ზასუსს აღევადეს აღტარებასა.
 როდეს იმედი, ქენჯნისა ნაცვლად,
 ვით სიყვარული დავიწყებული,
 მეზავ ჩემს გულში დაისადგურებს,
 მაშინ სურვილიც გამოუთქმელი,
 ამდენისა ხნით მიმქრალებული
 გვლავ აღენთება, გამოიღვიძებს.

რ. აღისუბნელი.

ფელტონი

მზრა დართხოვას.

თავი IV

(შემდეგა *)

— მურა, მურა! დაიძახა გიგუამ. მურა
 არსად იყო. იმან გაიმეორა მასილი. მუ-
 რა მაინც არსად სჩანდა. საშინელი ფიქრი
 მოუვიდა გიგუას: „ნუ თუ მართლა გავადგინ
 ის უბედური ძაღლი? ნუ თუ წუსანდელი
 თავისი სიტყვები გაამართლა წეუელმა მარია-
 მმა? მაგრამ მამა ჩემი? სად არის ისა? რად
 მისცა იმან ამის ნება, რად?“ წამოიძახა გი-

გუამ და გივივით გავარდა გარეთ მურის ს-
 ძებნელად. იმან ძალე გაიარა სოფელი და
 გავიდა იმ ველსედ, სადაც არის დედათა-მო-
 ნასტერი. იქ დასვა მწვემსი ბიჭი, რომელიც
 ამოგებდა ათიოდ დუქნის ცხვარს ასლად მომ-
 კილ ქერის ნამჯას.

— გამარჯვება, იაკორ!

— „გაბეიმარჯოს, გიგო!“

— თუ დმერთი გრწამს, ჩვენი მურია სომ
 არ გინახამს?

— „მე ვნახე თქვენს მურია დილას ცან-
 თიადისას, იმ სამკლეს დაეჭირა მთელი ჰური
 და აი იმ ბილიკსედ მიდიოდა მთისკენ. მე
 ვესროლე ჯოხნი; მინდოდა ჰური დამეგდებინე-
 ბინა, მაგრამ იმან უურიც არ მათხოვა და
 წყნარის ნაბიჯით შეუდგა მთას“. ამ ამბავმა

*) იხილე „თეატრი“ № 11.

შეტუბობინა ეველსაფერი გიგუას. ის ცოტას სანს სრულიად გამტყვებელი იდგა, შემდეგ წამოსტა და გიჟივით გაიქცა იმ ბილიკისკენ, რომელსედაც მიუთითა იაკობამ.

— მურა გააგდეს! ევიროდა გიგუა, მურა გააგდეს! ოს, უღმერთო მარიამ, მამ შენ გაამართლე შენი ქაჯური ასრი, შენ დაკარგე მურია და მკარგავ მეც? წუეულიძე იყოს ამისათვის შენი სასელი! იცხოვრე მარტო; ვნასოთ ამითი რა შეგემატება, და მე კი, მძაჟ, ვერა მნასავ შენს სასლში, მინამ ან ცოცხალს, ან პეკდარს არ ვიპოვნი მურიას...

ეს იყო ნამდვილი გარდაწვევტილება გიგუასი და ამან ცოტა არ იყოს დაამჟიდა ის და უფრო ბეჯითად შეუღვა მურიას ტენას.

ღაღონებულმა, გატაცებულმა მწარე ფიქრებით გიგუამ აიარა ჯაგებისა და წვრილ სეებ შუა მიმაჟალ ბილიკსე და ავიდა ზატარა ველსედ. იქიღამ მან გადმოჰსედა მცსეთას. მის წინ მძლავრად ამართულიყვნენ დედათ-მონასტრის ეკლესია და სვეტი ცსოველი; მის წინ გაფენილი იყო თვითონ სოფელი თავის ორი მშუენიერი მდინარით, რომლებიც ჰსეღებოდენ რა იქ ერთმანერთს, ეროდენ ერთმანეთში, უსეევიდენ ჯვარ-ზატოსნის მთის მარჯენივ მდებარე ველს და იქვე ემალებოდენ თვალს. სასართავს ქვემოღამ მოსინდა ზატარა კუნძული.

— „ბგერ ის ალაგი, სედაც იღონობოდა მამა ჩემი; აგერ ის კუნძული, რომელსედაც გამოიტანა მურიამ თითქმის სრულიად დამღწევალი გოგია,“ ფიქრობდა გიგუა, „დიდი სანი არ არის, რაც ეს ამბავი მოსდა, მაგრამ ისე ძალე დაივიწყეს მურიას ამავი. მე წინათვე ვიცი მამი ჩემის ზასუსი: „მე არ გამიგდიაო,“ მაგრამ ტუეულია სუეველაფერი: ის იმითი არის დამნაშავე, რომ მინც გავლებულია ესლა მურიამ. საწეალი მურიამ! სად

არის ის ესლა? რომელ ჯაგში წეეს ის უბედური, ან რა უნდა ჰამოს ამ ტუეი? რას ფიქრობს ის ჩვენსედ, ჩემსედ, რას? ოს, ღმერთო, მე ვიწვი სირცხვილით მამი ჩემის მავიერ! არა მე მეწ მოვიწვენებ, მინამ არ გიპოვნი, ჩემო ბებერო მეგობარო, და არ წავიგეჟან შინ“. სთქვა ეს და გასწია სეეით. ის უფრო დიდ ტუეში შევიდა. სეები სცემდენ მას ტოტებს, ჯაგები ჰკავრავდენ სელებს და ზირი-სახეს, მაგრამ ის მინც დაუყოვნებლივ მიდიოდა წინ და ტუეს შუა გულიღამ სან ერთი მსრიღამ, სან მეორიღამ გავიმოდა იმისი ევირილი, რომლითაც უმანდა მურიას. მაგრამ ზასუსათ მარტო მთების გამოსმობა იყო, რომელიც თითქოს დცინვით ეოეოველ მასილსედ გამოჰკიოღა უკანვე: — „მურა, მურიამ!“

ბეერი იარა გიგუამ. იმან შემოიარა მთელი ტუე და გასწია თეთრი მთისკენ, რომ იქიღამ კიდევ დაეთვალიერებისა დაბლა მდებარე ადგილები; მაგრამ ეველსედა ტუეული იყო: მურიამ არსად სჩანდა. ბეერი სიარულით დაიქანცა გიგუა. საშინელი ცხელი დღე დადგა; მას წეალი მოსწეურდა და საშინლად მოშივდა და ამ ამბავა თითქოს შეურეია საშირეველში ის გარდაწვევტილება, „რომ მინ არ დაბრუნებულიყო, მინამ მურიას თან არ წავიგეჟანდა“. იმან ესლა-ლა გაიგო, რა მნელიც იყო ცსოვრეჟასთან ბრმოლა; ესლა-ლა სცნო, რა ბი რბივ საფუძეულსე იყო დამეარებელი მისი გარდაწვევტილება. შეუბრალეებელმა შიშვილმა შეატუბობინა მას, რომ ადრე თუ გვიან ის მოანასვინებდა მას თავის მამის სასლს. იმან ესლა-ლა ასწონა სანამდვილის სასწოროთ, რა ბმოლასაც მსედგომოდა და იმ შიშმა, რომ ის დამარცხებული გამოვიდოდა იქიღამ, მთლად გაეკრიალა ტანში. გიგუას შეეჯავრა კაცის სისუსტე და ზირველად იყო დღეს მსად ეპატებისა თავის მამი-

სათვის მურისს გაცდება. მაგრამ თვის გარ-
დაწვევტილებას თავი მანც არ დანება და
თავის თავს ფიცი მისცა შეძლებისა და კვარად
აღესრულებინა იგი.

— „სწავალი ბებური მურია! გააგდეს მუ-
რია, გააგდეს! სადა ვნახო მე მეორე იმის-
თხა არსება, რომელიც იმისაებ შეიძლება
დაუეგდრებლივ და სძის აზოულებლივ წასვლას
იმ სასლიდამ, სადაც ათი წელიწადი ერთ-
გულად ემსახურებოდა. მე ვიცოდი მურისს
ერთგულება და იმიტომაც მიუვარდა ის,
მაგრამ თუ იმისი სულგრძელება აქამდის მი-
ვიდოდა—მე ამას თავის დღეშიაც ვერ წარმო-
ვიდგენდი და ესლა, როდესაც ის დაკარგულია,
ესლა ვიცან მე ის მთლად და მიხდა ვიპოვნო,
რომ მსურვალედ გადავოცნო ის“. სთქვა გი-
გუამ და თვალეში ცრემლი მოერია.

— მურა, მურა! გულ-ამოსკენით და ძაღლა
გასძახა გიგუამ და ეს მასილი ბურთივით მოსვ-
და მთებს და ტყეს და ისევ ისე, მხოლოდ უფრო
ეროდ, დაბრუნდა უკან. გიგუა გაცდა: წასუსად
თითქოს საიღღამაც ქვეიღამ მოისმა ძაღლის
ღმუილი.

— მურა, მურა! უფრო ძან შესძახა ძან და
უფრო გულ-მოდგინეთ დაუგდო უური. სელ-
მეორედ მოხვდა იმისი სმა მთა-ტყეს, სელ-მეო-
რედ დაბრუნდა ის სმა ისევ ისე უკან, მაგრამ
ძაღლის ღმუილი კი აღარსად იყო, მარტო
იმის ერთ მხარეს მიწურობილს ეურს უფრო
გარკვევით მოესმა დიდებული შხუილი არაგ-
ვისა.

გიგუამ მანც უეურადღებოდ არ გაუშო
ის ღმუილი და წამოვიდა იმ მხარეს, საიდა-
მაც იგი მას მოესმა. ის ჩამოვიდა გსა-ტყეცილ-
სე, გაუარა ბებრის ცისი-მთას, მივიდა არა-
გესე და მსურვალედ დაეწაფა წვალს. დიდი
ხნის მიძმილით, წყურვილით და სიარულით

დაქანცული გიგუა ისე გაირუქდა წელით, რომ
ერთბამთ სისუსტე იგრძნო მუსლებში და ტან-
ში და საჭიროდ დაინახა ჰატარა ხანს წამო-
წოლილიყო იქვე ხის ძირას, რომელიც დიდ-
რონ კლდის ქვებში იყო ამოსული. მიწოლა
და თვლემის დაწვება ერთი იყო, იმას უნდოდა
ძილთან ბრძოლა, მაგრამ მწარედ-ღა გაიღიმა,
როდესაც დაინახა, რომ იმოდენა ღონე აღარ
ქქონდა. ნოტიოანმა სიომ და არაგვის შხუილ-
მა თავის ჩუულებრივი გაულებს იქონიეს და
გიგუას მოერია ძილი.

ი. რევიშვილი.

(უმდეგი იუნება)

აღორჩეული აზრები ჭენისი, ხელოვნების შესახებ
ხელოვნება *).

მ დროების ხელოვნება უნდა მოისმას,
თორემ იმის პრინციპი უღაცა აღაცხ
ფესეს იდგამს, როგორცა, უწინდე-
ლი დრო რომაელების იმპერიას. ის
პრინციპი აწყო დროს არ ეთანსმება. ეკოსტორი და
განმარტობითი ცსოვრება მსატკარას თვისებანი არიან,
მაგრამ ბერძნული და ფლორენციელი მსატკრები აგრ არა
ცსოვრებდენ. ისინი ისეთი მაღალ-სოფოვანი იყვნენ,
რომ არავითარი ვაჭრი და უკულმა სოფლის ბრწყინანი
არ აღშობდა და არც ალეკებდა იმთ გონებას, იმთ
ყოველივე ბუნებითი წადმ-უკულმა ბრუნვა შეთვისებული
ქქონდათ. მაგრამ ასელი დრო კი ასაღს ხელოვნებასა ჭბა-
დავს, რომელიც ხელოვნებას თან ჭრმონიულთ შეკვე-
შირებული იქნება. თუ სამყარო და ხელოვნება იღუპები-
ან? უეჭველია იმის სასწორი გადასმლევს, რომელიც ეკ-
როპიის ლიტერატურაში შეფობს. ან იქნება სიკვდილის
უქანსენელი მოჩვენება? (9. 150).

ყოველივე რასაც კი ხელოვნებაში აღტაცებაში მოკვე-
ვართ, ჩვენ გმირათ მიგვანია, მაგრამ ჩვენი ესტეტიკები კი
ეგრე არა ფიქრობენ. მუდმივი სიმშვიდე და უწინებლო-
ბა კი, საუკუნო ვნებაა, რომელიც არ ალეკებს. (2. 139).
ის ბუნება, რომელიც უწინ მსატკრებს თავის მო-

*) იხილე «თეატრი» № 11.

დელს აძლევდ, ესლს იმთ ჳბამსს. სიტკობის გემო
ეკლს ხლსმს იგრმნო, როგორთაც რდესმე სორცი
სულსკედ მოქმედებდა, ესლს კი სული სორცსედ მოქმე-
დობს (7. 91).

ხელკუნება დიდის სნობით იტალიის უშირველესი
გამძვენნიერებული იყო, ესლს კი სრულიად სილამსეს
უჯარჯავს; მსატკარი ხვენ თვალწინ გვიშლის იმის იდუ-
მალს სიმშვენნიერს, ის მსარე რომელიც რდესლდ თვის
იარალით გვიპერობდა, შემდეგ თვის სიტყვიერებით,
ესლს კი თვის სიმშვენნიერით გვიპერობს. (6. 134).

დიდს და წარჩინებულს მსატკარს შეუძლიან ზოგჯერ
მცირედით დაგვისტოს, მაგრამ მეტს კი გერ დასატკის.
(6. 231).

მსატკარი ის ბავშვი, რომელსედაც სიღაპარი
ღაღაპარობს, რომ ყოველივე იმისი ცრემლი აღმასათ
იქცაო (6. 218).

მსატკარი ის მინარე პრინციპსა, რომელიც ღმით
ბაღდადის ბაღში დადიოდა, უღრმესის და ბრძნულის
სიყვარულით აღჭურვილი, სუეეთესო ყვავილებს ჳპრედა
და უგრმნობლად გასაონარს გვირგვინს სწნავდა (6. 129).

ნიტიერი მსატკარი საეკვალამდე მტკელობს არა
ჳკრტავს სსკა-და-სსკა ასლი ნყოფები ჳბადოს; იმას
თავმოყვარობა არ ყურეს, სხსკლეტავს, იგი გრძნობს,
რომ თან-და-თან აღმატებაში მიდის; სიმსხვეს არა ჳკრ-
ტავს, რომ სრულს უწინარესობამდისინ მივიდას, მაგრამ
გენიოსი კი ერთბაშად ჳბადავს უფრო მალას; ის გამ-
ყოფილია, იმას სმულს ჳკეყანა და მინისკენ მიდას, რო-
გორთაც შექსშირი სტრატეგორში, ან არა და იტინის,
სყის და დასეირნობს, როგორთაც როსინის (7. 93).

მინც აქ, სიფრანგეთში უიმისოთაც ბუერი სიმსედ-
რო წოდების სალსნი არიან, მევემ ტიულერის ბაღის ყველა
სტატუის მირში დარჯი უნდა დაყენოს, რომ ავდრან
დღეებში ჳოდებები გაუშალონ, აი, სწორედ მამის იქნება
ნამდვილი ხელკუნების მფარველობა. (6. 155).

მსატკრობა ტუეული მოხვენება, მხოლოდ ჳინდა-
კობის შეერთებულის სინათლით შეუძლიან ფორმის
მოძრავობა დაგვისტოს. მამსალა, რომელიც გარედ-
გან სტატუიას ანათებს, ისე გვეჩვენება თითქოს ში-
გნითაც განათებულია. (2. 79).

ივ. ჳაჯანაშვილი.

(შემდეგი იქნება)

„თეატრი“ კორესპონდენცია

მუთანი, 1 ნოემბერს. ერთი თვეა ზეერ, რაც ჳუ-
თისში შესდგა ჳართული დასი ბ. ჳ. მესხის თაოსნო-
ბით და ჳერ-ვერობით წარმატებითაც მიდის ასლი და-
სას სჳქე. სამი თუ ოთხი წარმოდგენა გამართეს და
საზოგადოებას ყოველთვის კმაყოფილი დარსა წარმოდ-
გენისა. კარგი დასაწყისი ამ დიდად სასარგებლო სჳქე-
მას იმით აისსნება, რომ აქტიორები ერთობ გულ-
მოდგინედ ეპერობიან თავიანთ სჳქეს და ბუეითად ამ-
ზადებენ როლებს. თვითონ რეჳისორი, ჳ. მესხი, სჳკ-
მაოდ დახელკუნებულის ამ სჳქეში და მუყაითად და
სიყვარულით მოჳკიდა სჳქეს სელი. როგორც აქტიორს,
ამას იტინის მკითხველი საზოგადოება, და ჳემის მხრით
აქ ჳატივით უნდა მოვისსენო ის, როგორც რეჳისორი
მუყაითი და სჳკმაოდ სენის მტადნე... ასლ აქტიო-
რებში, ჳაქეში, მნობასლ ასრულებს თავის როლებს
ს. გოგ — შვილი და სსვეიც კარგათ თამაშაენ იქ, ს-
დაც შესაფერი როლები შესვლბათ. ჳალებში თავიდაც-
ვე გამოიინა ნიტი რეჳისორის, ჳ. მ — სის დამ, ფ — კომ.
ეს ჳაღბატონი, ხვენის ასრით, კომიკურ როლებს უფ-
რო ღამასათ ასრულებს, მინამ სსვეს, და სკობია,
შეკლებიას-და-გვარად, კომიკური როლები აირჩიოს.

რაცა შეესება მერე მოთამაშე ჳაღს, ბ. მიქელა-
ძის ასულს, ჳერ გარდაწვევით ვერ ვიტეუთ რასმე
იმის შესსება. ეს კი შეუვიძლია ვსთჳათ, რომ ის თან-
და-თან კეთდება და უფრო-და-უფრო ცოცსლად და შნო-
ინსლ ასრულებს თავის როლებს. მხოლოდ, ხვენის ას-
რით, შესაფერ როლებს ვერ ირჩევს, ან უკეთ ვსთჳათ,
არ აძლევან: იმას სენისკედ უფრო დამშვენდება ასლ-
განდა ჳაღის როლში გამოსვლა, მინამ დღაბრის როლ-
ში, ამიტომ რომ, რაც უნდა ვსთჳათ, საზოგადოებას
მარტო კარგი თამაში კი არა, კარგი მოსდენილი სსვეც
სკრის თვალს და სტატებს განებას...

დასასრულ ეს უნდა ვსთჳა, რომ საზოგადოება
დიდი მადლობის ღირსია, რადგან თანაგრძნობას აღმოუ-
ჩინა ჳართულ თეატრს და დაიწყო სჳკმაოდ სშირად
სიარული თეატრში. შირველ წარმოდგენებზე ნაკლებად
დადიოდა საზოგადოება და შემოსავლიც სულ არ
მსებოდა, ამიტომ რამდენიმე შირმა ითავეს სელის-
მოწერის გამართვა, აბონიმენტის დაასება და ვკონებ
ამის მიზეზი იყო, რომ უკანასკნელ წარმოდგენასზე
(„არსენის“ ადგენენ) ადგილიც არსლ იყო ცარილი,
ისე გაიტენა თეატრი, და მოთამაშეებმაც არა სჳკამეს სირც-
ვილი: იმთ დასასვეს საზოგადოებას, რომ ცდილობენ
არ დასტეილონ ეგ საზოგადოება...

ერთი სიტყვით, სასიქაღულოა ეს მოვლენა: ქართული თეატრი ფეხს იდგამს! ამ საზოგადოებასაც დაგვანას, რომ ის ქართულს დრამატულ სელაენებს სულთა და გულთა თანუგრძნობს!..

შემლილი სიეგარულისგან *)

დ რ ა მ ა ხ უ თ ს ა ქ ტ ა დ

თხზულება ღონ მანუელ ტაიასის და ბაუსისა.

ს ც ე ნ ა II.

ადმირალი, პაჰი, შენდევ ღონ ალვარი.

პაჰი. შალა ბატონს, რომელიც თავისთავი კაპიტან ღონ ალვარს უწოდებს, ადმირალის ნახვა მსურს.

ადმირალი. ღონ ალვარი! ამ საათში სთხოვე მობძანდეს.— (შეყო გიჟის) დროზდაც მოვიდა!... (დას ზღვარი შემოდის შუა სცენაზე) გამარჯობათ, ჩემო სახელოვანო გმირო, ჩემო მამაცო მეგობარო! კეთილი იყვეს თქვენი აქ მობძანება.

ღონ ალვარი. შეიძლება კაცმა იფიქროს, რომ სასახლეში კი არა, მტრის ბანაკში შესდინარ.

ადმირალი. როგორ, თქვენ არა გსურთ მე ხელი ჩამომართოთ?

ღონ ალვარი. მე მგონია, რომ ხელის ჩამორთმევა ცოტა კიდეე; მე მინდა გაკოცოთ კიდეც.

ადმირალი. მე თქვენი ვარ საუკუნოდ—უკუნისამდე.

ღონ ალვარი. ბედმა მთელი წელიწადებით დაგვაშორა ერთი-ერთმანეთს.

ადმირალი. მართი ეს მითხარით: როგორ მოხდა ეს—რომ მე თქვენ ტუდელფ-დე-ლეუროში გხედამთ, როდესაც იტალიაში მეგულებოდით? უამბეთ თქვენს მეგობარს—რა ბედნიერმა, თუ უბედურმა გარემოებამ მოგიყვანათ თქვენ აქ ჩვენთან.

ღონ ალვარი. არა, ჯერ თქვენ უნდა მითხრათ: მართალია ის, რაზედაც ეხლა მთელი ქატილია ლაპარაკობს?

ადმირალი. დიახ!... მართალია ის—რომ სახემწიფოში საშინელი შიმშილობაა, ჩვენს უნაყოფიერო პროვინციებში სხვაგნადან შემოაქვთ პური, მეფე შილიპე ცდილობს დედოფლის, ხუანასას,

დატყვევებს იმ საფუძვლით—რომ ვითომ და იგი შემლილი იყვეს, მაგას უნდა რომ წაგლიჯოს დედოფალს ხელიდან დალიჯი და მიეცეს ტირანულ მიდრეკილებას და უსირცხოვნებას. შეველა ეს მართალია?—

ღონ ალვარი. მაშ, არ არის კკუაზე შემლილი?

ადმირალი. მისი შემლილება მხოლოდ იმაში მდგომარეობს, რომ მას უყვარს იგი.

ღონ ალვარი. მაშ, ძალიან უყვარს თავისი ქმარი?

ადმირალი. მერ შეგიძლიანთ წარმოიდგინოთ.

ღონ ალვარი. ის კი სტუქსავს, აწვალებს, აჯავრებს განა?

ადმირალი. უწყალოდ. იგი ფიქრობდა დედოფალი მუსიენტესში დაეტოვებინა და თვითონ მართა მლიადოლიდში წასულიყო. მხლა ჩვენ ბურგოსში მივიღივართ; და აქამდის აქ ჩერდება, რომ შეიტყოს შეიძლება, თუ არა აქ მისი დატოვება. ბურგოსში კიდეც ეცდება იმის თავიდან მოშორებას.

ღონ ალვარი. დავიჯერო არ მოგეპოვებათ ხერხი, მოულოთ ბოლო ბოროტ-ხმარებათა და განძრახვით ანსტრიის ერც-გერცოგისას, რომელიც ღმერთმა სასჯელად მოგვივლინა.

ადმირალი. სუყველა გრანდები მაგისკენ არიან.

ღონ ალვარი. მაგრამ ხალხს ხომ ეჯავრება იგი და თავიანსა სცემს იზაბელა-ფრანგის ქალს.

ადმირალი. თვითონ დედოფალი უარ-ჰყოფს სუყველა შეთქმულებას მისი ქმრის საწინააღმდეგოდ და თავის სასარგებლოდ. მაგრამ ამაზე ლაპარაკი შემდეგისთვის გადავდოთ... მხლა თქვენ მიამბეთ თქვენი თავ-გადასაჯალი.

ღონ ალვარი. ჩემი ისტორია ძალიან მოკლეა. მე იტალიაში ვიყავი; დიდი მხედართ-მთავრის კამანდის ქვეშ ვიბრძოლეთ ფრანკუზებთან, ორი თვეა რაც ქატილიაში დავბრუნდი და, როგორც ეტყობა, უბედურ საათზე.

ადმირალი. განა რა მოგივიდათ?

ღონ ალვარი. მზაზე ჩემი უწინდელი წყლულები ამეშალნენ და ავად-მყოფი ვიწექი ქალაქის ახლო მდებარე სასტუმროში. ღღეს პირველად ამდგარეარ ლოგინიდან.

ადმირალი. ახლა, ხომ კარგათა ხართ?

ღონ ალვარი. თითქმის.

ადმირალი. მინ იყო თქვენი მორჩენის მიზეზი?

*) იხილე „თეატრი“ № 11.

ღონ ალპარი. ერთი ქალი.

ადმირალი. ოჰო, ქალი გარეულა?..

ღონ ალპარი. დიახ, ჩემდა საუბედუროდ. იგი გამომეცა იტალიაში და მერე ძასტილიაშიაც წამომყოლიყო. მოსვლისთანავე იგი სასტუმროს პატრონის ბიძაშვილის სახელით გამომეცხადა სასტუმროში, სადაც მე ვიწვევი.

ადმირალი. იმ ქალმა მოგარჩინათ?

ღონ ალპარი. დიახ... ეს უცხოელი ღირსია პატივას-ცემისა.

ადმირალი. მან არის იგი?

ღონ ალპარი. მეფის ასულია.

ადმირალი. თქვენა ხუმრობთ!..

ღონ ალპარი. სულაც არა. მისი მამა მეფე ზაგალი ყოფილა.

ადმირალი. მაგრიტანკა, ქალი ბრენადის უბედური მეფისა?

ღონ ალპარი. ეჰ, მე უფრო ბედნიერი ვიქნებოდი, რომ სრულიად არ გამეცნა!

ადმირალი. რატომ?

ღონ ალპარი. იგი მე თაყვანსა მცემს, მან დაიფარა ჩემი სიცოცხლე თავისი განუსაზღვრელი მზრუნველობით, და მე კი მალე უნდა გავამწარო იგი, მალე უნდა დავღეწო ის ჯაჭვები, რომლებითაც ჩვენ შეკავშირებულნი ვართ და რომლის ტარებაც ამას იქით არ ძალ-მიძს.

ადმირალ. ლამაზია ხომ?

ღონ ალპარი. უმშვენიერესი.

ადმირალი. მაშ რატომ არ გინდათ განუზიაროთ მას თქვენი სიყვარული?

ღონ ალპარი. მე ჩემს სიცოცხლეში მეყვარება მართლ ერთი დედაკაცი, რომელიც ძალიან იშვიათად შემხვედრია; დიდი ხნობით ვყოფილვარ მის-

გან მოშორებული და იგი თავის ღღეში ვერ მიხედება იმ გრძნობებს, რა გრძნობებიც ჩაუნერგავს მას ჩემთვის.

ადმირალი, და თქვენ გგონიათ, რომ ის არ სება გიყვარათ?

ღონ ალპარი. მაყვარს, თუ არა—ეს მე არ შემძლიან ვსთქვა. მე არ ვიცი სიყვარულია ეს, თუ არა... მაგრამ ეს გრძნობა ტრიალებს ჩემს სულში უშიშრად, უიმედოთ, უნდომოთ. მე მიყვარს რაღაც ოცნება, რაღაც მოგონება, რაღაცა აჩრდილი. მე ვიცი, რომ იგი არსებობს, რომ იგი როდისმე გამოცხადდება ჩემს თვალებს ისე, როგორც ერთი იმ მნათობთაგანი, რომელსაც გამოჩნდება და ჩაინთქება ხოლმე შუაღამულ ცაში. იმან გადმიქცია ოცნება სინამდვილედ, მე ვგრძობ, რომ ვითომ მიცქერას იგი, ლაპარაკობს ჩემთან, თვალს მადევნებს ყველგან, მამხნევებს, ომში მხდის შემეჯავად და სამშვიდობოში—კაცთ მოყვარედ. მა პირველი ჩემი სულ-თქმა და მასვე უკანასკნელი! დიახ, ეს ის სიყვარული არ არის, რომელსაც გვეწოდებენ ყოველი დედა-კაცი, ეს თაყვანება სიწმინდისა, ზეცით არსებობს, —ერთი სიტყვით ჩემი მუარველი-ანგელოზისა! თქვენ ილიმებით მეომარის ბავიდგან აღმოსულ სიტყვებზე; იმ მეომარისა, რომელიც დაჩვეულია სასტიკ საბანაკო ცხოვრებას და ბრძოლის ჩოჩქოლს? მაგრამ წარმოიდგინეთ თქვენ ნაზი ყვავილი რკინის ფინჯანში და გავემლეთებათ ნამდვილი სურათი ჩემი გულისა.

ადმირალი. არა, მე ჩემს სიცოცხლეში არ შემხვედრია მაგ გვარი უცნაური კაცი.

აჟ. ს — თ — მკ.

(შემდეგი იქნება)

რედაქტორი და გამომცემელი გ. ნაშაძე.

ს ო მ ხ უ რ ი

18

თ ე ა ტ რ ი

85

ს ა მ შ ა ბ ა თ ს,

12 ნ ო ვ მ ბ ე რ ს

სომხური ღრამატიული დასასაგან წარმოდგენილი იქნება:

I

მ ა რ თ ა ნ მ ა მ ი კ ო ნ ი ა ნ ი

ისტორიული ტრაგედია 5 მოქმედ. სამღერათ.

II

დ უ ქ ა ნ ი ბ ა მ ბ ა რ დ ო ს ი ს ა

მოღვეილი 1 მოქმედ.

III

დ ი ვ ე რ ჯ ო ს მ ე ნ ჯ ი

1. ზატ. მართიკიანი იმღერებს ჯესტის ოპერად, 2. ქალ. ალმა წაიკითხავს ლექსებს, პ. ხორღ იმღერებს სამშობლო ხმებს.

დასაწყისი 8 საათზე.

Дозволено Цензурою Тифлиси, 1885 г. 9 ноября.

ს ო მ ხ უ რ ი თ ე ა ტ რ ი

1885

სუთშაბათს, 14 ნოემბერს

სომხური ღრამატიული დასისაგან ქალ. მარდუის მონაწილეობით წარმოდგენილი იქნება:

1

ს ა თ ა ბ ა ღ ა

ქომელია 4 მოქმედ., ოხზ. ბ. სუნდუკიანისა.

II

დ ი ვ ე რ ტ ი ს მ ე ნ ტ ი

დასაწყისი 8 საათზე.

Типография Гр. Чарквиани.

სტამ. გრ. ჩარკვიანისა.